

1. Binnatov // Georgian Med. News. – 2009. – №177. – P.23-27.
2. **Коренева Н.А.** Состояние тканей маргинального пародонта при хроническом стрессе зависит от тиреоидного статуса организма / Н.А. Коренева, И.В. Городецкая // Вестник ВГМУ. – 2010. – Т.9, №1. – С.1-11.
3. **Оганян А.В.** Клинико-морфологические изменения зубо-челюстной системы при гипотиреозе : автореферат дис.... канд. мед. наук: 14.01.14 – стоматология, 14.03.02 – патологическая анатомия / А.В. Оганян. – Ставрополь. – 2010. – 22 с.
4. **Zahid T.M.** The effects of thyroid hormone abnormalities on periodontal disease status / T.M. Zahid, B.Y. Wang, R.E. Cohen // J. Int. Acad. Periodontol. – 2011. – №13(3). – P.80-85.
5. **Функциональная** активность нейтрофилов у крыс с воспалительным процессом в пародонте на фоне пониженной функции щитовидной железы / А.В. Вохминцева, С.С. Рымарь, Н.Н. Маянская [и др.] // Стоматология. – 2009. – №2. – С.4-7.
6. **Хоменко Л.А.** Терапевтическая стоматология детского возраста / Хоменко Л.А., Чайковский Ю.Б. ; [под ред. Л.А.Хоменко]. – К.: Книга плюс, 2007. – 815 с.

REFERENCES

1. **Kravchenko V. I., Postol S. V.** Dynamics of morbidity of thyroid gland pathology in Ukraine. Mezhdunarodny endocrinologicheskyy zhurnal 2011; 3(35): 26-32.
2. **Zelinska N.B., Ostashko S.I., Rudenko N.G.** State of rendering specialized help to children with endocrine pathology in Ukraine in 2010. Mezhdunarodny endocrinologicheskyy zhurnal 2011; 3(35):19-25.
3. **Bodnar P. M.** Endokrinologija [Endocrinology]. Vinnitsya, Nova knyga, 2010: 464.
4. **Kravchenko V.I., Luzanchuk I.A., Tkachuk L.A., Dunaeva D.D., Turchaninova L.I.** Monitoring of condition iodine supply of women and children of Autonomous Republic Crimea. Endokrynologiya 2009; 14(1): 42-47.
5. **Carlos Fabue L., Jiménez Soriano Y., Sarrión Pérez M.G.** Dental management of patients with endocrine disorders. J. Clin. Exp. Dent. 2010; 2 (4): 196-203.
6. **Melnyk N.S., Bondarenko V.I., Schuklin V.A.** Influence of disturbances of function thyroid gland on the current of generalized periodontitis. Galytsky likarsky visnyk 2008; 15(1): 26-28.
7. **Shneider O. L.** Clinical-laboratory substantiation of complex treatment of periodontitis in patients with primary hypothyroidism : abstract of thesis for a Candidate degree in medical sciences by speciality : 14.00.21 stomatology Ekaterinburg 2008: 22 p.
8. **Kerimov E.E., Binnatov R.S.** The metabolic and structural changes in periodontal tissue in patients with hypothyroidism. Georgian Med. News 2009; 177: 23-27.
9. **Korenevskaya N.A., Gorodetskaya I.V.** Tissues condition of marginal periodontium at chronic stress depends on thyroid status of organism. Vestnik VGMU 2010; 9 (1):1-11.
10. **Oganyan A V.** Clinical-morphological changes of maxillofacial system at hypothyroidism : abstract of thesis for a Candidate degree in medical sciences by speciality : 14.01.14 stomatology, 14.03.02 pathological anatomy. Stavropol, 2010: 22 p.
11. **Zahid T.M., Wang B.Y., Cohen R.E.** The effects of thyroid hormone abnormalities on periodontal disease status. J. Int. Acad. Periodontol. 2011; 13(3): 80-5. Review.
12. **Vokhmintseva A.V., Rymar' S.S., Maianskaia N.N., Zheleznyĭ P.A.** Neutrophils functional activity in rats with parodontal inflammatory process at the background of reduced thyroid gland function. Stomatologiya (Moscow). 2009; 88 (2): 4-7.
13. **Homenko L.A., Chaykovsky Yu. B.** Terapevticheskaja stomatologija detskogo vozrasta [Therapeutic stomatology of children's age]. Kyiv, Knyga plus 2007: 815.

Поступила 28.01.13

УДК:616.314.9-002-06-08:616-089.5-031.81]-036.22-053.2

Н. І. Смоляр, д. мед. н., Г. М. Солонько, к. мед. н.Львівський національний медичний університет
ім. Данила Галицького**ЧАСТОТА УСКЛАДНЕНОГО КАРІЕСУ
МОЛОЧНИХ ЗУБІВ У ДІТЕЙ, ЯКИМ
ПРОВІДИЛАСЬ СТОМАТОЛОГІЧНА САНАЦІЯ
ПІД ЗАГАЛЬНИМ ЗНЕБОЛЮВАННЯМ**

Проведено аналіз частоти ускладненого карієсу молочних зубів у 622 дітей 1-9 років, яким проводилась санація ротової порожнини під загальним знеболюванням. Виявилось, що частота ускладненого карієсу складає 78,14 %, на одну дитину у віці 1-3 роки припадає в середньому 1,59+/-0,13 зуба із пульпітом та 0,81+/-0,12 зуба із періодонтитом, а у 7-9 років ці показники складають відповідно 0,66+/-0,17 та 3,34 +/-0,38 зуба (p<0,001), це становить приблизно 4 зуби із ускладненим карієсом на одну дитину. Висока ураженість молочних зубів ускладненим карієсом у обстежених дітей вимагає ретельного планування лікувально-профілактичних заходів.

Ключові слова. діти, ускладнений карієс, пульпіт, періодонтит, загальне знеболювання.

Н. И. Смоляр, Г.М. СолонькоЛьвовский национальный медицинский университет
им. Данила Галицкого**ЧАСТОТА ОСЛОЖНЕННОГО КАРИЕСА
МОЛОЧНЫХ ЗУБОВ У ДЕТЕЙ, КОТОРЫМ
ПРОВЕДИЛАСЬ СТОМАТОЛОГИЧЕСКАЯ
САНАЦИЯ ПОД ОБЩИМ ОБЕЗБОЛИВАНИЕМ**

Проведен анализ частоты осложненного кариеса молочных зубов у 622 детей 1-9 летнего возраста, которым проведена санация полости рта под общим обезболиванием. Оказалось, частота осложненного кариеса составляет 78,14%, на одного ребенка в возрасте 1-3 года приходится в среднем 1,59+/-0,13 зуба с пульпитом и 0,81+/-0,12 зуба с периодонтитом, а в 7-9 лет эти показатели составляют соответственно 0,66+/-0,17 и 3,34 +/-0,38 зуба (p<0,001), это приблизительно 4 зуба с осложненным кариесом на одного ребенка. Высокая поражаемость молочных зубов осложненным кариесом у обследованных детей требует тщательного планирования лечебно-профилактических мероприятий.

Ключевые слова дети, осложненный кариес, пульпит, периодонтит, общее обезболивание.

N. I. Smoljar, G. M. Solonko

Lviv National University named after Danylo Galytskyi

**PRIMARY TEETH COMPLICATED CARIES
FREQUENCY IN CHILDREN, WHO HAVE BEEN
TREATED UNDER GENERAL ANAESTHESIA**

Actuality. Over the last few years caries lesion in primary teeth have been increased, starting from early age (1, 2, 3, 4). Inappropriate attitude of parents, pediatricians and sometimes even dentists leads to caries complications in form of periodontitis and pulpitis. **Aim of the study.** The aim of presented study was analysis of complicated caries frequency in children primary teeth, who have been treated under general anaesthesia in ambulatory medical care.

Materials and methods. The objective of this study were 622

children aged 1-9 years old, who have been treated under general anaesthesia. All children were divided into three groups.

Results. Analysis of primary teeth complicated caries frequency was conducted in children aged 1-9, who have been treated under general anaesthesia. It has been turned out that complicated caries frequency stands for 78.14%. For one children aged 1-3 there are 1.59+/-0.13 pulpitis teeth and 0.81+/- periodontitis teeth, for children aged 7-9 those rates stands for 0.66+/- and 3.34+/-0.38 tooth respectively. In total, there are approximately 4 teeth with complicated caries per children. High caries lesion frequency in primary teeth within examined children demands thorough planning of treatment and prophylaxis actions

Key words children, complicated caries, pulpitis, periodontitis, general anaesthesia.

За останні роки значно збільшилась ураженість молочних зубів карієсом, починаючи з раннього віку [1-4]. Неналежне відношення до лікування карієсу молочних зубів з боку як батьків, педіатрів, а деколи і стоматологів приводить до того, що каріозний процес ускладнюється пульпітом та періодонтитом. Неліковані молочні зуби з ускладненим карієсом впливають на розвиток зачатків постійних зубів, стають вогнищами хронічної одонтогенної інфекції та вимагають в майбутньому передчасного видалення.

Метою даного дослідження став аналіз частоти ускладненого карієсу молочних зубів у дітей, яким

проводилась санація під загальним знеболюванням в амбулаторних умовах.

Матеріали і методи. Об'єктом нашого дослідження стали 622 дітей у віці від 1-го до 9 років, яким було проведено санацію ротової порожнини під загальним знеболюванням. Всіх дітей було розділено на 3 вікові групи. 1-шу групу склали 280 дітей 1-3 років, у 2-гу групу увійшло 266 дітей 4-6 років та 3-ю - 76 дітей 7-9 років.

Обстеження ротової порожнини проводили згідно з рекомендаціями ВООЗ, реєстрували всі уражені карієсом та його ускладненнями зуби, визначали інтенсивність та поширеність карієсу та його ускладнень. Діагноз «пульпіт» чи «періодонтит» ставили після проведення ретельної діагностики (зондування, термометрія, перкусія та рентгенологічне дослідження) та диференційної діагностики. У групу «пульпіт» включали зуби із діагнозом – хронічний фіброзний пульпіт, гострий дифузний пульпіт, гострий гнійний пульпіт, пульпіт, ускладнений періодонтитом. У групу «періодонтити» включали зуби, у яких за даними рентгенологічного дослідження було виявлено хронічний фіброзний періодонтит, хронічний гранулюючий періодонтит, загострення хронічного періодонтиту. Результати опрацьовані статистично.

Таблиця 1

Питома вага дітей з ускладненим карієсом молочних зубів

Група	Пульпіт		Періодонтит		Пульпіт та періодонтит		Всього дітей з ускладненим карієсом	
	Абсолютне зн.	%	абсолютне зн.	%	абсолютне зн.	%	абсолютне зн.	%
1	170	60,71	86	30,71	54	19,29	202	72,14
2	170	63,91	166	62,41	102	38,35	234	87,97
3	26	34,21	64	84,21	20	26,32	50	78,13
Разом	366	58,84	316	50,80	176	28,30	486	78,14

Результати дослідження Враховуючи важливість питання та небезпечність ускладненого карієсу молочних зубів для соматичного здоров'я дитини, ми проаналізували частоту та структуру ускладненого карієсу у обстежених дітей (таб.). За результатами клінічних досліджень виявилось, що у 486 із 622 обстежених дітей було діагностовано ускладнений карієс молочних зубів, а це склало 78,14% обстежених. Як слідує з даних таблиці, 58,84% обстежених дітей мали запальний процес в пульпі молочного зуба, а у 50,8% дітей зустрічались зуби із запальним процесом у періодонті. Причому у 28,3% дітей виявлено зуби як з пульпітом, так і з періодонтитом, складність лікування яких може слугувати додатковим обґрунтуванням для проведення санації ротової порожнини у даного контингенту дітей під загальним знеболюванням

Щодо частки дітей із ускладненим карієсом у різних вікових групах, то слід відмітити, що якщо у дітей 1-ї групи (1-3 роки) пульпіт зустрічається в два рази частіше за періодонтит (60,71% та 30,71% відповідно), то з віком частота пульпітів та періодонти-

тів вирівнюється і складає 63,91 та 62,41% у дітей 2-ї групи, що свідчить про відсутність лікування карієсу у дітей раннього віку та подальше прогресування каріозного процесу. У дітей 3-ї вікової групи (7-9 років) періодонтити діагностуються більш ніж в два рази частіше, ніж пульпіти (84,21% та 34,21% відповідно), що слід враховувати при складанні плану лікування.

Нами проаналізовано також частку ускладненого карієсу у структурі інтенсивності карієсу молочних зубів у обстежених дітей.

Так, на одну дитину 1 групи (1-3 роки) припадає в середньому 1,59+/-0,13 зуба із пульпітом та 0,81+/-0,12 зуба із періодонтитом. З віком ці показники дещо змінюються і у 2 групі у кожної дитини зустрічається в середньому 1,44+/-0,13 зуба із пульпітом та 1,61+/-0,18 зуба із діагнозом «періодонтит» ($p > 0,05$). У дітей 3 групи (7-9 років) в структурі інтенсивності карієсу різко зростає частка зубів із періодонтитом та зменшується частка зубів із пульпітом – відповідно 3,34+/-0,38 та 0,66+/-0,17 зуба ($p < 0,001$), а це складає приблизно 4 зуби із ускладненим карієсом на одну дити-

ну. Це пов'язано із відсутністю належного лікування карієсу, швидким ускладненням патологічного процесу в період зміни зубів та переважанням маргінального шляху поширення інфекції в етіології періодонтиту молочних зубів у цей віковий період.

Рис. 1. Питома вага молочних зубів з ускладненим карієсом в структурі інтенсивності карієсу: * $p < 0,001$ - ступінь достовірності різниці між кількістю зубів з пульпітом та періодонтитом в I та III віковій групі.

** $p > 0,05$ - ступінь достовірності різниці між кількістю зубів з пульпітом та періодонтитом у II віковій групі.

Отже, при вивченні частоти ускладненого карієсу молочних зубів у дітей, яким проводилось лікування під загальним знеболюванням, виявлено високу його поширеність (72,14% серед дітей 1-3 років, 87,97% серед дітей 4-6 років та 78,13% у дітей 7-9 років) при інтенсивності ураження від 1,59 \pm 0,13 зуба із пульпітом у дітей 1-ї групи до 3,34 \pm 0,38 зуба із періодонтитом у дітей 3-ї групи. Це свідчить про низький рівень санації ротової порожнини у всіх вікових групах, пізні звертання батьків за стоматологічною допомогою та необхідність виконання великого об'єму лікувальних заходів під час санації ротової порожнини.

Список літератури

1. **Смоляр Н. І.** Порівняльна оцінка захворюваності карієсом зубів у дітей м. Львова / Н. І. Смоляр, Е. В. Безвужко, Н. Л. Чухрай // Вісник стоматології. - 2006. - №3. - С.77-81.
2. **Чухрай Н.Л.** Карієс молочних зубів у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / Н.Л.Чухрай // Український стоматологічний альманах. - 2010. - №2. - С.57-60.
3. **Біденко Н.В.** Структура ураженості тимчасових зубів раннім карієсом/ Біденко Н.В. // Український стоматологічний альманах. - 2011. - №2. - С.6-8.
4. **Richard K. Yoon.** Early childhood caries screening tools. A comparison of four approaches // Richard K. Yoon, A.M. Smaldone, B.L. Edelstein // JADA. - 2012.-143(7). - vol.756-763.

REFERENCES

1. **Smoljar N.I., Bezvushko E.V., Chuxraj N.L.** Porivnjalna ocinka zahvorjovanosti karijesom zubiv u ditej m. Lvova. Visnyk stomatolohiji, 2006; 3: 77-81.
2. **Chuxraj N.L.** Karijes molochnyx zubiv u ditej doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku. Ukrajinjskiy stomatolohichnij almanax, 2010;2: 57-60.
3. **Bidenko N.V.** Struktura urazhenosti tymchasovyx zubiv rannim karijesom. Ukrainjskiy stomatolohichnij almanax, 2011;2: 6-8.

4. **Richard K. Yoon, Smaldone A.M., Edelstein B.L.** Early childhood caries screening tools. A comparison of four approaches. JADA. - 2012;143(7):756-763.

Надійшла 27.02.13

УДК:616.314-002+616.31-083]-053.4(202)

Х. Г. Мусій-Семенців

Львівський національний медичний університет
ім. Данила Галицького

КАРИЄС ЗУБІВ ТА РІВЕНЬ ГІГІЄНИ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

В статті подано дані дослідження стану гігієни ротової порожнини у дітей раннього віку, які проживають у сільській місцевості. Виявлено, що у дітей з карієсом зубів рівень гігієни порожнини рота становить 2,42 \pm 0,03 бала, а у дітей з інтактними зубами дорівнює 1,95 \pm 0,05 бала. Встановлено особливості гігієни ротової порожнини у дітей з різними ступенями активності карієсу у віковому аспекті.

Ключові слова: діти, карієс, гігієна ротової порожнини, сільська місцевість.

Х. Г. Мусій-Семенців

Львовский национальный медицинский университет
им. Данила Галицкого

КАРИЕС ЗУБОВ И УРОВЕНЬ ГИГИЕНЫ ПОЛОСТИ РТА У ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА, ПРОЖИВАЮЩИХ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ

В статье представлены данные исследования состояния гигиены полости рта у детей раннего возраста, проживающих в сельской местности. Выведено, что у детей с карієсом зубов уровень гигиены полости рта составляет 2,42 \pm 0,03 балла, а у детей с интактными зубами равняется 1,95 \pm 0,05 балла. Установлены особенности гигиены полости рта у детей с различными степенями активности карієса в возрастном аспекте.

Ключевые слова: дети, карієс, гигиена полости рта, сельская местность.

K. G. Musji-Sementsiv

Lviv National Medical University named by Danylo Halytskyi

DENTAL CARIES AND LEVEL OF ORAL HYGIENE IN PRESCHOOL CHILDREN, WHO LIVE IN COUNTRYSIDE

The aim of the study was to examine the hygienic condition of the oral cavity including dental caries in preschool children living in countryside. To achieve this goal we examined 522 children at age of 2-6 years. Intensity of tooth decay was determined by index "df". The degree of caries activity was determined according to the recommendations N.V. Bidenko (2005). To assess the hygienic condition of the oral cavity we determined index by Y.A. Fedorova – V.V. Volodkinoy. Results was